

КЕНГЕШ

Автомобиль жолланы кьорулушларын терклендириуге, транспорт кьоркьуусузлукьну кьчлендириуге энчи эс бурулганды

КьМР-ни Башчысы Россей Федерацияны Транспорт министерствосуну коллегиясыны уллу жыйылыууна кьатышханды

Тюнене РФ-ни Правительство-суну ююнде Россей Федерацияны Транспорт министерствосуну коллегиясыны уллу жыйылыуу болганды. Аны ишине КьМР-ни Башчысы **Юрий Коков** да кьатышханды.

Кенгешни ача, РФ-ни Президентини болушлукьчусу **Игорь Левитин** 2022 жылга автомобиль жолланы кьорулушларын эки кере терк бардырырга, аны бла бирге транспортда кьоркьуусузлукьну кьчлендирирге керек болганын айырып айтханды. «Кьырал Советни президиумуну кеп болмай бардырылган жыйылыуунда Россейни Президенти жол-транспорт авариялада елгенлени бла ачыгьанланы санын иги да азайтырга деп, аллай борч салганды.

Аны толтурур ючюн а, битеу власть органланы ол жаны бла мадарларын бирге тийишдирирге, ала келишип ишлерча этерге керекди. Нек дегенде транспорт кьоркьуусузлукьну жалчытыр ючюн, комплекс мадарла изленедиле», - деп чертгенди Левитин.

РФ-ни Правительство-суну Председателини орунбасары **Аркадий Дворкович** а Транспорт министерствогьга, анга бойсунган агентствогьга бла организациялагьга бөлюмю ишин кыйматлы бардырганлары ючюн ыспас этгенди. Былтыр кьыйын экономика болумлада да транспорт комплекс тутуучу айныгьанын, анга уа Правительство-суну кризисге кьажуу планына кере этилген мадарла, ол санда транспорт рынок бла байламы болгьанлары налог ставкаларын азайтыуу да, себеплик этгенлерин

чертгенди. Правительство-суну Председателини орунбасары **Аркадий Дворкович** а Транспорт министерствогьга, анга бойсунган агентствогьга бла организациялагьга бөлюмю ишин кыйматлы бардырганлары ючюн ыспас этгенди. Былтыр кьыйын экономика болумлада да транспорт комплекс тутуучу айныгьанын, анга уа Правительство-суну кризисге кьажуу планына кере этилген мадарла, ол санда транспорт рынок бла байламы болгьанлары налог ставкаларын азайтыуу да, себеплик этгенлерин

чалкьга транспорт бла байламлы 3 миллиард 890 миллион сом багьасы жумуш этилгенди. Ол а 2014 жылдан эсе 5,3 процентге асламды. Пассажир транспортну 15 проценти жангырылганды. Федерал араны болушлукьну бла газ отпукь бла ишлеген 135 автобус алыннганды. Аладан 58-си Кьабарты-Малкаргьга келтирилгенди.

Нальчик шахарда эки жангы автовокзал ишлене турадыла. Ала адамлагьга хар жаны бла да тынчлыкьлы эмда кьоркьуусуз болурча излемлеге келиширидиле. «Нальчик» аэропортда жангыртыуу ишле андан ары бардырыладыла. Ала бошалсала, пассажир терминал бла ётерик адамланы саны бир жылга жарым миллионга жетерикиди. Водитель усталыкьны «Кавказ-Автосити» деген арасыны кьорулушу барады. Ол жоллада аварияланы азайтыр, ачылуу болган ДТП-ланы болдурмаз ючюн этилген мадарладан бириди. «Кьоркьуусуз республика» программа да жашауда бардырылады.

КьМР-ни Башчысыны бла Правительство-суну пресс-службасы.

ОНОУЛАШЫУ

Гидроэнергетика объектлени жангыртыууну юсюнден баргьанды сёз

Тюнене Нальчикде КьМР-ни Правительство-суну Председатели **Мусукланы Алий** «РусГидро» ПАО-ну баш директоруну биринчи орунбасары **Борис Богущ** бла тубешгенди. Ала республикада энергетика комплексни айнытыууну, Зарагьж ГЭС-ни кьорулушун ахырына жетдириуну, гидроэнергетика объектлени жангыртыууну, техникаларын алышындырыуну онгларына бла амалларына кьарагьандыла.

«РусГидро» ПАО-ну Кьабарты-Малкарга филиалыны жангы оноучусуна алгьын Прохладный шахар округну жержери администрациясыны башчысыны кьулулгьунда ишлеген **Игорь Кладько** салыннганды.

КьМР-ни Башчысыны бла Правительство-суну пресс-службасы.

ЭСЕПЛЕ ЧЫГЬАРЫУ

Жыйылыула, сёлешиуле - кёп, сезилрча тюрлениуле уа - аз

КьМР-ни Табигьат байлыкьла эмда экология министерствосунда бу кюнледе бардырылган коллегияда быйылны биринчи кварталында республиканы шахарларыны бла эллерини санитар болумларын игилендириуу жаны бла этилген мадарланы эсеплери чыгарылгандыла. Жыйылыула Республикада санитар-эпидемиология болумну тинтиуу жаны бла ведомствогьга аралы комиссияны кьаууу, районланы бла шахарлары администрацияларыны башчылары да кьатышхандыла.

Министр Биттийланы **Хаким**, ишни башлай, республиканы оноучулары экология жаны бла кьоркьуусузлукьну жалчытыуу энци эс бурганларын эмда аны кьорулууна кьыйматлы амалларын табаргьга деп аллай борч салганларын айырып айтханды.

Ведомствогьга аралы комиссия бир ненча кюнню ичинде республиканы эллеринде, шахарларында санитар болумну тинтгенни билдирип, аланы кеслеринде, тийрелеринде да халны игиге санарча туюлду,

чысы Цийкьанланы Марат толу хапар билдиргенди. Ол айтханга керек, энчи комиссия кьуралып, 25 мартдан 1 апрельге деру муниципал кьуралыуулары санитар-экология болумларын тинтгенди. Ол республиканы жеринде эркинкисиз кир-кипчик тегюлген жерле бир-бир элдеде кетерилген эселе да, алыкьа кеп болганларын, автомобиль жолланы жанларына, суу боюнагьга багушну тегюу кьалмагьанын ачыкьлагьанды.

«Аллай осал халны Заюково, Карагач, Шалушка, Лячинкьова, Дыгулыбегь, Александровская, Котляревская, Сармаково, Герменчик, Хатуей элдеде, Майский шахарда керюрге боллукьду. Черек, Лескен, Урван районлада эмда Прохладный шахарда ол жаны болум журум табарча туюлду», - дегенди докладчы.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Оюм

Юрий КОКОВ:

Космонавтыны жигитликлери бла кишиликлери Ата журт ючюн кеслерин аямаулукьну эмда анга сыймекликни юлгюсю болгьанлай кьаллыкьдыла

Космосха адам биринчи керуе учханлы 55 жыл толган кюн КьМР-ни Башчысы **Юрий Коков** кесини «Instagram» бөлюмюнде ол ишни битеудуния магьанасы болгьанын чертип айтханды.

-12 апрельде Кьабарты-Малкарга, битеу уллу кьыралыбыздача, Космонавты-

каны кюнюн кьууанчы халда белгилейдиле. Юрий Гагаринни тарыхда кьалган учуундан адам улуну айныууну жангы кезиуу башланнганды. Космос кенгликени хайырлануу биогюнкюкьде экономиканы артыкьда бек суралган бийик технологиялы бөлюмюне саналады. Ракеталы-космос

комплекс а- Россейни кьоруулануу эмда промышленность онгулулукьну өзегиди.

Космонавтыны жигитликлери бла кишиликлери Ата журт ючюн кеси кесин аямаулукьну эмда анга сыймекликни юлгюсю болгьанлай кьаллыкьдыла, - деп чертгенди Юрий Коков.

Тубешуу

«Эльбрус» турист-рекреация комплексни айныууну вогрослары сюзюлгендиле

Тюнене Москвада КьМР-ни Башчысы **Юрий Коков** Шимал Кавказны ишлери жаны бла РФ-ни министрени орунбасары **Андрей Резников** эм «Шимал Кавказны курортлары» ОАО-ну башчысы **Олег Горчев** бла тубешгенди.

Ала «Эльбрус» Битеу-россей турист - рекреация комплексни андан ары айныуу, жангы инфраструктура объектлени суюе жаны оюу вогросланы сюзгендиле. Бирге ишлеген проектлени жашауда бардырыуу бла байламлы ишчи кьаууу кьуралгьанды, салынган борчланы тамамлауу заманы да белгиленгенди. «Иги кесек ырыкьы бөлюрге деген Россей

Федерация даражада кьырал оюу бизни халкьга аралы бийик категориялы курортлары кьуаргьга борчлайды», - деп чертгенди КьМР-ни Башчысы.

Тубешууге КьМР-ни Правительство-суну Председателини биринчи орунбасары **Муаед Давод**, федерал власть органла

эм Москваны Правительство-суну бла байламлыкьла жалчытыуу жаны бла КьМР-ни Башчысыны энчи келечиси **Геннадий Губин**, «Курорт Эльбрус» ОАО-ну таматасы **Беккаланы Хыйса**, «Компания «Ай Би Си» ОАО-ну башчысы **Алексей Войтов** да кьатышхандыла.

Бегим

Дмитрий Кочергин Прохладный шахар округну башчысыны кьулулгьун толтурлукьду

Игорь Кладько «РусГидро» - «Кьабарты-Малкарга филиал» ПАО-ну бөлюмюню директоруну кьулулгьуна салыннганы себепли, Прохладный шахар округну уставына керуе муниципалитети башчысыны кьулулгьун

администрацияны таматасыны биринчи орунбасары **Дмитрий Кочергин** толтурлукьду.

КьМР-ни Башчысыны бла Правительство-суну пресс-службасы.

Паспортла берилуу

Ёмюрде да унутулмазлыкь такьыйкьала

Тюнене республиканы школларыны бек иги 23 окьууусуна паспортла Кьабарты-Малкаргьны Парламентинде кьууанчы халда берилгендиле. Бу акция «Биз - Россейни гражданырыбыз» деген битеуроссей проектни чеклеринде бардырылады.

Кьууанчы спикер **Татьяна Егорова**, аны орунбасары **Жанатайлы Салим**, комитетни

кьыралыбызны жашауунда эки магьаналы ише жораланганды. Биринчиси, РФ-ни Кьырал Думасыны 110-жыллыгыды. «Аны биринчи жыйылыуу 1906 жылда 27 апрельде болган эди. Россейли парламентаризм ма ол кезиуде башланнганды», - дегенди спикер. Ол бу органы тарыхыны, биогюнкюкьюню юсюнден да кьысха хапар айтханды.

Кьыралыбызны жашауунда энтта бир магьаналы иш а алам-

легенди. «Бюгюнден башлап, сизге кесигизни жашауугьга магьаналы оноула бла бирге, жууукьларыгьызыны, саулай кьыралыбызны аллында да жууаплы оюмла этерге туюшеркиди», - деп ол жашланы бла кьызыланы билим алырга, тири болургьга чакьыргьанды.

Жыйылганланы алгьышлап **Михаил Мухаметмуров** да сёлешханды. Ол фронтха школну 10-чу классында окьуй турганлай кетгенин билдиргенди. Ветеран

таматасы **Борис Паштов**, Улуу Ата журт урушун ветераны **Михаил Мухаметмуров**, РФ-ни Миграция службасыны КьМР-де Управлениясыны келечилери **Заур Шокаров** бла **Жантемир Эренов**, урушуну бла урунууну ветеранларыны республикалы Советини башчысы **Мухамед Шихабахов** да келген эдиле.

Татьяна Борисовна, жашланы бла кьызыланы эмда аланы ата-аналарын алгьышлай, Парламентде быллай кьууанчы ишлени бардыруу тегере айланнганын чертгенди. Ол айтханыча, быйыл акция

ны хайырланууду. Быйыл дуния башында биринчи космонавт Юрий Гагаринни жигитлик этип, космосха учханлы 55 жыл толгьанды. «Ол а илмуну алгьа уллу атламы болгьанды. Юрий Гагарин дуния башында бек белгилди, халкь суюген адамладан бириди. Ол бизни кьыралны гражданы болгьанын жашауунда бек уллу саугьга санаучу эди. Сиз да аны юлгюсюнде ёсюп, муратларыгьыгьга жетерсиз деп ышанама», - деп чертгенди.

Спикер Россейни гражданыны паспортну уллу эркинкликле бергенин, аны бла бирге уа жууаплылыкь да салгьанын белги-

Прибалтиканы кьыралларын фашист аскерледен кьоруулауу кьатышханды. Урушдан сора уа, билимин ёздюрюп, Россейни аскеринде отуз жылдан аслам заманни кьулулукь этгенди. «Ата журтну кьоруулауучусу - сыйлы усталыкьды. Россей а, не кьыйынлыкьладан да кьутулуп, алчы боллукьду», - дегенди ол.

Россейни жангы гражданырына алгьыш сёзлени башха кьонакьла да айтхандыла. Ала жашлагьга бла кьызлагьга окьууда жетишимле тежегендиле.

Кьууанчы жыйылыуу суратха тошууу бла бошалгьанды. **ТИКАЛАНЫ Фатима.**

Политика партияла

«Единая Россиядан» депутатха кандидатланы тизмелери къабыл кёрюлгенди

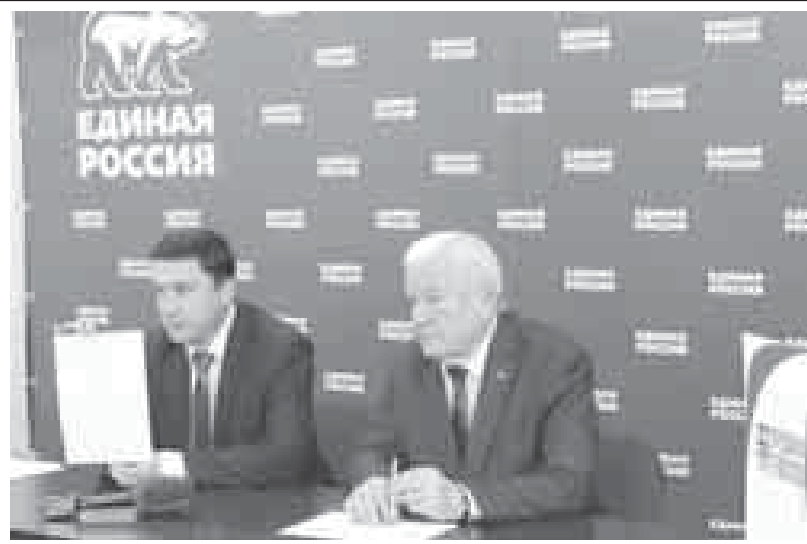
«Единая Россия» политика партияны Къабарты-Малкъарда регион бёлюмюнде РФ-ни Къырал Дума сына депутатха кандидатланы эсепге алыу бошталганды. Айырыула аллы къол кётюрюге хазырлануу комитетни жыйылыуунда уа аланы тизмеси къабыл этилгенди.

Регион бёлюмю секретары - КъМР-ни Парламентини спикерини орунбасары Натби Бозиев айтханыча, Къырал Дума гъа депутатла сайлау гъа кытыштыр гъа сыйгелерини юсюнден 12 адамдан заявление келгенди, ала барысы да тинтилип, эсепге алынгандыла.

Аланы араларында белгили политикле, предпринимательле да бардыла. Ол санда КъМР-ни Правительствосуну башчысыны орунбасары-саулукъ сакълау министр Ирма Шетова, Контроль

эсеплеучо палатаны башчысы Ирина Марьяш, Парламентни депутатлары Мурат Карданов бла Хусен Кажаров эм башчала. Депутатха кандидатланы тизмесинде Геккиланы Заур эмда Беккиланы Мухтар да.

Партияны Уставына кёре уа, представительный органга сайлану гъа сыйгелле дебатлагъа кытыштыр гъа борчлудула. Жыйылыууда уа аланы графиги эмда тинтилик вопросамна белгиленгендила. Алай бла

битеу да бирге алты площадка болукъду. Алада кандидатла саулукъ сакълау, билим берилу, эл мюлкю, экономиканы, промышленностьну айнытуу мадарларыны юслеринден кеслерини кёз къарамларыны белгили этерикдиле.

Натби Бозиев ангылатханыча, хар майданда да кандидат кеси жанлыланы келтиривге эркинди, соруулары да ала берилди. Бу жумуш къалай бардырылыгы айгълашыну ючюн а

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Жыйылыула, сёлешиуле - кёп, сезилирча тюрлениуле уа - аз

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Ол алгъаракълада министр энци комиссияны къауумунда Хасания эмда Акъ-Сууда киркипчики кетериу иш къалай кыралгъанын кеси барып кёренин да билдиргенди эмда экинчи элде администрациясыны башчысын махтагъанды. Нальчик эмда Нарт-Уя череклени боюнлары, Нартан, Заюково, Исламей, Лячинкъя эллини бла Бахсан шахарны къатлары бла баргъан Чегем, Бахсан, Шалушка эм Малка череклени суу сакъланган жерлери осал халда болгъанларын айырып айтханды.

Черек районланы бир-бир элдерин юлгюге келтиргенди. Анда кир-кипчики жыйыу, ташыу жумушланы энци предпринимательле тамамлайдыла.

Кенгешде багуш жыйылырча полигонла жыйылгъан кереклисини юсюнден да айтылганды. «Не бек юреше эсек да, эркинликсиз жыйылгъан багуш тебелени кетерталмайбыз. Бююнлюке Прохладна шахар округда полигон къуаргъа деп тийишли оюнула къабыл этилгендила, Нальчик шахар бла байламлы да керекли документле жыйышдырылгандыла. Аланы бусагъатда Росприроднадзорда сюзе турадыла», - деп билдиргенди

рекни-башны тазалау тебеди. Кёпле анга киришгендила, алай Май, Прохладна, Бахсан эмда Элбрус районла иги да арха кылгъандыла. Прохладна-Азау жолну Дыгульбегей элли кесегинде тёрюлген багушну кетеригиз деп кёп кере эсгертилгенди, алай хал тюрленмейди. Мен оюм этгенден, ол жерле энци иелеге берилселе, иш тюзеллик эди, - дегенди докладчы. Ол Зольск, Элбрус,

департаментни келечиси. Андан сора ол 1 апрельде жашиллендирууну, тазалауу экиайлыгы башланганын эсгергенди, анга уллу, гитче демей, хар ким да тири кытышырча этерге чакъырганды. «Дагыда табиगतны сакълау жаны бла тюрлю-тюрлю ишле тамамланлыкъдыла. Ол санда «Жашил жаз башы» деген битеуроссей акция бардырылыкъды. Аны эсеплерине

федерал ара багъа берилди. Былтыр республика 85 субъектни арасында экинчи жерге тийишли болганды. Юрий Коконув аты бла бюсюреу письмо да келген эди. Бу жол а биринчи жерге чыгъарча этерге керекиз», - деп бошганды кесини сёзюн Цийкъанланы Марат.

Жыйылгъанлагъа республиканы бир-бир элдеринде, шахарларында, суу боюнларында санитар болум не халда

болгъаныны юсюнден суратла да кёрюлтюлгенди.

Министр Биттийланы Хахим а комиссия гъа бир кесек кыты болургъа кереклисин эсгергенди. «Республикада тазалык жаны бла хал артыкъ доюн тюрлюю. Аны тюзетиу, къудуретни сакълау-ол къолубуздан келлик ишти, жаланда анга жуаппы кёзден къараргъа керекди. Анга жаш тёрлю активни да къошаргъа тийишлиди. Бизде Жаш тёрлю палата, правительство да бардыла, волонтерла да келдюре. Ала угъай демезликлери баямды», - дегенди ол.

Табиगतны хайырлануу жаны бла федерал службаны Къабарты-Малкъарда Управлениясыны башчысы Асанланы Зейтун шахарларыбызда бла элдеринде тазалык жаны бла хал къууанырча болмагъанын къатлагъанды. «Хар жыйылыуубузда энци чертип айтабыз аны юсюнден, болсада хал тюзелмейди. Мындан ары кыты эсгертиу бла чекленрик тюрлююлюз, тазир салынырыкды, аны ёлчеми да аз болукъ тюрлюю», - деп кыты сёлешгенди ол.

Хайырлануучуланы эркинликлерин къорулау гъа эмда адамны ырахатлыгына надзор этиу жаны бла федерал службаны КъМР-де Управлениясы

ны башчысыны орунбасары Жирслан Пагов а къалгъан къулгъанла жыйылырча полигонла болмасала, тазалыкны жалчытыр гъа не хазна онг чыкъсын деп оюмлагъанын билдиргенди. КъМР-де МВД-ны жамауат низамны сакълау жаны бла бёлюмюно таматасыны орунбасары Роберт Керёфов участка уполномоченныйле бу сюзюлген ишге къаллай юлюш къошханларыны юсюнден шартла келтирип айтханды. «Биз экология жаны бла законлагъа бузукълык этгенлеге 500 материал жарашдыргъанды. 200 адам административ жуапха тартылганды», - дегенди ол.

Ахырында Биттийланы Хахим эллини бла шахарланы санитар-эпидемиология болумларына Къабарты-Малкъарны Башчысы дайым да эс бургъанын эсгергенди. Республикабызда тазалык эмда жамауат бирча кытайгырыр гъа кереклисин чертгенди. Жыйылыуу гъа кытышханланы уа санитар-эпидемиология болумну тинтиу, аны игилендируу жаны бла ишлерин аз да селейтмеге чакъырганды.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алганды.

Шимал Кавказ кюн сайын

Эки жюз гектар алгъан теплица

Беш жылны ичинде Краснодар крайда эки жюз гектар теплица ишлерикдиле, деп билдиреди ТАСС - ха Къобанны эл мюлк эм жарашдыруучу промышленность жаны бла министрини орунбасары Сергей Орленко. «Теплица кластер» - бизни эм маганалы ызларыбыздан бириди. Эки жюз гектар бийик технология теплицаланы крайда ишле бошагъанбыз. Губернатор Вениамин Кондратьев къабыл этген концепцияга кёре, энтта да аллай бирин жууукъ беш жылда ишлер умутлубуз, - деп белгилегенди Орленко.

Ол айтыу гъа кёре, «теплица кластерини» айныууна федерал эм край бюджетледен жалаанда бу жылда окъуна 500 миллион сом чаклы бир ахча бёлюнюрюкдю. Жангы теплицала эм алга Белореченск, Брюховецкий эм Каневский районлада къураллыкъдыла.

Эл мюлк продукцияны кёбейтирикдиле

2020 жылга Астрахань область кетет чыгъаруу 42,8 процентге-2 миллион тоннага дер - кёбейтир умутлуду. Аны юсюнден журналистлеге регионну эл мюлк эм чабакъ промышленность жаны бла министри Алексей Галкин айтханды.

Ол билдиргенге кёре, астраханлы аграрийле 2016 жылда эл мюлк продукцияны чыгъаруу 41 миллиард сомга кёбейтирикдиле. 1,5 миллион тонна тирлик жыйыллыкды, ол санда кетгеле 1 миллион тонна, аладан помидорла-400 минг тонна.

Галкин белгилегенича, эрте битген хобустаны бла кортофну салыу ишле башлангандыла. Теплица - парникле да хазыр этилине турадыла. Битеу да бирге 650 минг квадрат метр теплица жарашдырылганды, ол а былтырны ёлчмлеринден иги да кёпдю - 114 процентге.

Машокла чыгъарлыкъ производство

Минеральные Водыде «Ставропласт» ПАО полипропилен къумачла бла машокла чыгъаруу производство ызы жашау гъа кыштыргенди, деп билдиреди Ставрополь крайны башчысыны пресс-службасында.

Предприятие продукциясыны ёлчмени жылга эки кереге кёбейтирикди - 3,9 минг тонна полипропилен къумачла бла машокла. Аланы уа Шимал Кавказда эм Россияны бирси регионларыны эл мюлк, къурулуш эм транспорт бёлюмлеринде хайырлануу кыдыла.

Пресс-службаны информациясына кёре, компанияны инвестицияны программасы 2018 жылга дер жарашдырылганды, кеси да 968 миллион сомду. Бююнлюке проекте 90 миллион сом къоратылганды.

Заводну сюерге - 500 миллион сом

Адигеяны Майкоп районуну Каменноостский элинде минерал порошок чыгъаргъан заводну къурулушуна «Промконтракт» компания 500 миллион сом бёлюкдю. Предприятиени башчысы Руслан Кабехов ТАСС-ха билдиргенге кёре, аны быйлыны ахырына сюер умутлудула.

- Муратыбыз заводну къурулушун жылны ахырына тамам этерге, анга 500 миллион сом къоратыллыкды. Бююнлюке биз проект-тинтиу ишлени жалчытханды, бёлюмле бла келишилени жарашдыргъанды, жерге эркинлик ала турабыз. Битеу бирге айтханда, законга кере эмда план бла жумушбузу бардырабыз, - дегенди Кабехов.

Предприятиени проект кючу жылга 120 минг тонна минерал порошок чыгъарууда. Аны быйлыны экинчи кварталында ачыллык «Волма - Майкоп» гипс заводну кытында 15 гектар жерде сюерикдиле. Кабехов белгилегенге кёре, Адигеяда къургакъ смесле бла пазогребневый плитала чыгъаргъан «Волма» предприятие минерал порошокну хайырлануучусу болукъду.

Саусузланы сакский балчыкъ бла багъарыккъдыла

Кърым жарты айрыкамны сакский балчыгы бла кюнлеринде Владикавказда ачыллыкды. Аны юсюнден ТАСС-ха бу учреждениены къурулгъа деген оюму башламчысы Марат Батыров билдиргенди.

- Сакский балчыгы бла лечебничабыз Россияда бу жаны бла тогузууну болукъду, бирсилери барысы да Кърымдадыла. Биз жарты айрыкам гъа балчык келтиривча машина жибергенбиз, аны энци кыты жабылган машоклада жууукъ заманда бери жетдирикдиле. Апрельде биринчи саусузланы алаллыкды, - деп белгилегенди ол.

Волгоградда оптовый ара болукъду

Волгоградда Татарстанны «Казань» деген агропаркины юлгюсюне кёре оптовый ара (хаб) ачар умутлудула. Аны юсюнден ТАСС-ны журналистлерине Волгоград областны администрациясыны эл мюлк комитетини таматасы Василий Иванов айтханды.

- Татар коллегаларыбызны сынамлары бизде да жерин табаргъа болукъду-алай жетишилмеден юлгю алыр гъа тийишлиди. Волгоградда 2017 жылда «Казань» агропаркча оптовый ара ишле тебирерикди. Жангы сатыу-алуу хаб регионну керегин жалчытыр гъа эмда социал аш-азык жаны бла инфраструктураны айныууна себеп болукъду, - дегенди Иванов.

Филармония гъа билетлени - тюзюнлей юйлерине

Дондагы Ростовда «Доставка культуры» деген филармония гъа билетлени велосипедле бла тынгылауучуланы юйлерине неда башха жерлеге элтирикдиле.

Учрежденияны пресс-службасында билдиргенлерине кёре, бу амал бла къароучуланы санана жаш тёрлюю дайым къошар умутлудула. Белгиленгенича, быллай тюрлю жетдируу маданият тубешууге барырга сыйгел, алай билетле алыр гъа заманары болмагъан шахарчыла гъа ахшы себепди.

Къошарга керекди, бу жумушну багъасы 150-180 сомду. Акцияны партнёру уа «Велопортация» курьер службасы.

Хурметлеу

Биринчи алам гъа учханнга - сый-намыс, гюлле

Тюнене Нальчикде аэропорту тийресинде паркда Коммунист партияны КъМР-де регион бёлюмюно келечилери биринчи космонавт Юрий Гагаринни эсгермесине гюлле салгъандыла. Аны башламчысы уа Жаш тёрлюю Ленин атлы коммунист союзу (ЛКСМ) деген организация болганды.

Партияны регион бёлюмюно секретары, КъМР-ни Парламентини депутаты Борис Паштов, жыйылгъанланы Космонавтиканы халкъла аралы кюнго бла алгъышлап, алам гъа биринчи чыкыгъан Юрий Гагарин росейли болгъаны къырал гъа къаллай уллу магъана тутханын айырып айтханды. Ол бир кезиуде къыралны тарыхын унутдургу гъа юрешгенлерин эсгертип, бююнлюке Совет Союзда болгъан жетишилмеге хурмет этилгенин иги шартха санагъанды.

Биз тарыхыбыздан уялырча этерге юрешгенле болгъандыла. Алай ала муртларына

жеталмагъандыла - бююн демениги Россей жангыдан кюч-кырыу алганды, - деп, Борис Паштов жаш адамла гъа хар эшитгенлерине ийнанып

бармаз гъа, сагъыш этерге, тюрлю бла терсени айыра билдире чакырганды.

Аны бла бирге тири болургъа, окуругъа, алгъа итинирге, мил-

лет адет-тёрелени унутмаз гъа кереклисин чертгенди. «Юрий Гагарин быллай жетишим болдургууну кеп ишлегенди. Сиз да, фахмуугъузу, къарыуугъузу аямай, къыралыбыз гъа юлгю болурсуз деп ышанама», - дегенди.

Ызы бла жыйылгъанла эсгертеме гюлле салгъандыла. Жаш коммунистле уа Юрий Гагаринни жашау жолуну юсюнден къысха хабарчык хазырлап, флаерле басмалагъан эдиле. Аланы скверде жыйылгъанлагъа юлешгенди.

Биринчи космонавт Юрий Гагаринни хурметине эсгертеме уа «Нальчик» аэропорту кытында «Аллея Российской славы» деген проектни чеклеринде ишленгенди. Аны шахар гъа СССР-ни халкъ артисти Василий Лановой саугъалагъанды. Проектни автору М. Сердюковду.

АБДУЛЛАХЛАНЫ Фатима.
Сурат авторнуду.

Келишим Болжалган артха къалмай

Нальчикде Северная орамда тёрт кыты общежитие ремонт кытыстау барады. Аны жайны биринчи кюнлерине бошаргъа айтадыла.

Мекям 1953 жылда хайырлануу берилгенди. Аслам заманы ичинде анга тынгылы къаралмагъаны ючюн тозурап, жашау этерге къоркъуу болганды. Быйыл январь айда Нальчикни жер-жерли администрациясынын подряд организация бла къурулуш башлар гъа келишим этген эди.

Алай бла бююнлюке инженер сетель: ток чыбыкыла, таза эм кир суу баргъан быргыла, жылытуу система да алышынадыла, аны бла бирге спортклубу ишле да бардырыладыла. Андан сора юйно башын да жангыдан жабарыкдыла.

Шахарны жер-жерли администрациясыны Тапландыруу эм жашау-журт мюлк жаны бла управлениясындан билдиргенлерине кёре, ремонт ишле, къурулуш мадарланы журкуларыну бузмагъанлай, чакычулуу материалла бла тохташдырылган болжалдан кеч къалмай тамамланадыла.

Бизни кюрр.

Бир да болмагъанча исси кюн эди. Бююн Ахия кеси аллына комбайн бла будай орургъа биринчи кере чыккъанды. Кёк чууакъ, кюн таякъла бишген кыйлыкъланы, кёзю кыаматырча, жылтыратадыла. Трактор бла тартдырыучу «Сталинец» комбайн (ол заманда кеслери жюриген комбайнла жокъ эдиле), сабанны кыйырындан кирип, «жюлюп» башлады. Жаш, штурвалны

комбайн бла будай орургъа чыккъан биринчи кюн. Кыйлыкълар битимлени тирликлерин жыйыуда аны биринчи жылы эди. Битеу да ала уа кыркъ юч болгъандыла. Анча сезонну ичинде Эфенди улу ненча гектарны оргъанын, кыралны кюфлерине кяллай бир мирзеу жибергенин тергерге кыйыныды. Баям, ол битеу ишлеген кезиунде жыйгъан мирзеуно бир жерге кыйсалы,

Мен Ахияны гитче заманындан бери таный эдим. Кенг жаурунлу, бёкем санлы, кырыулу жашчык болуучу эди. Ишлерге гитчелигинден юйренгенди. Жарсыугъа, аны окуургъа, бийик билим алыргъа онгу болмагъанды. Ёксюз кялгъан сабийлеге киши жеринде баш кечиндирир ючюн, сюеклери кыатмагъан жыллардан башлап, ишлерге тошгенди. Композиторлагъа, жырчылагъа,

улу да ол санда, 1978 жылда Къазахстанга тебирейди. Айхай да, ары жибериге ахчы комбайнчылары сайлагъан эдиле. Целиноградда поездден тошгенлеринде, аланы колхозлары бла совхозлары келечилери сакълап тура эдиле.

Ахияны бир ненча нёгери бла Фурманов атлы совхозга элтедиле. Ол кече кялып, экинчи кюнню эрттенгинде ише чыгаргъа керек эди. «Жолда арыгъан болурсуз, аны да билеме, алай будай жетгенди, бир кюнню да оздурургъа жарарыкъ туюлюду», - деди совхозну директору. Механизаторлары бир-бирлери гур-мур этедиле. Бир-эки кон солумай а деп, ыразы болмагъанларын билдиредиле.

Жашла, дейди Эфенди улу нёгерлерине совхозну директору кетгенден сора, - бизни бери солургъа жибермегендиле. Аны кяйсы биригиз да билесиз. Мен быйыл бла бери экинчи кере келеме. Будай агъып башлагъа жетип турады. Заманы оздурсакъ, мирзеуден кеп къоранч болуукъду. Сиз ол затны ангыламагъан адамла туюлюсюз. Андан сора да, биз республикабызны бетин чыгарырча, алай ишлерге борчлубуз. Нек дегенде, бизни бери сайлап жибергендиле...

Агитациянга тынгыладык, Ахия, хар затны да ангылатдың, сау бол, Алла айтса, тамбла, кюнню кёзю кёрюнгенлей, «темир атларыбызны» жеgebиз, - деди жашладан бири чам этген халда.

Болушлукъга келгенлени ишлерини эсеплерин чыгаргъанда, Эфенди улу барындан да кеп будай оргъаны белгили болады. Аны намысына совхозда кызыл байракъ кётюредиле.

Эл мюлкю айнтыугъа салгъан кыйыны ючюн СССР-ни Баш Советини Президиумну 1976 жылда 23 декабрьден указы бла Эфендиланы Ахия Урунууну Кызыл Байрагыны ордени бла саргъаланганды. 1985 жылда уа анга «КъМАССР-ни сыйлы механизатору» деген ат аталганды.

КЪУЛБАЙЛАНЫ Алий.

Жигерлик

Махтаулу комбайнчы

эки къолю бла да тутханлай, алтын бюртикюлю будай башла, агрегатны ичине жутулуп, мирзеу бункерге кыуолгъанына кыууанып кыарайды. Агрегат чалгысыны кенглиг чакълы бир жерни жалан этип барады, ызында салам тебеле кяладыла.

Кюн ортасына дери тохтамай ишледиле, бункерни да бир ненча кере къотардыла. Тюш азыкъ ашап, Ахия биягъы комбайннга минди. Жанында - болушлукъчу. Сабанны оргъары кыйырына жетерге аны салам жыйылуучу жеринден тютюн чыгып башлагъанын эсledi. Баям, жылтин тошген болур эди, кыурдакъ салам бир ненча секунддан дуу деп жанды. Жаш, ёчюлтючононо сермеп алып, аны ичиндеги салам отну тегергине кыудурду. От ёчюлдю...

Кыургъыз ССР-де Джала-Абад областыны Ленин районунда Сакъалды машина-трактор станцияны онуючулары жангы башлагъан комбайнчыга ыспас этдиле, ахча саугъа да бердиле. Саламгъа от тошгенде, абызырап кыамганы ючюн. Алайдан ёртен жайылып кетсе, кесине, МТС-ни башчыларына да не кюн келир эди, Аллах билсин.

Ма алай башланганды Эфендиланы Хажидулланы жашы Ахияны

бийик тау киби алай уллу тебе болур эди.

Ахия Кыургъызстандан кенг профилни механизатор болуп кыайтханды. Керек болгъанда, тракторну жюрютгенди, электросварка ишни да билгенди, темирчилик этерге да къолундан келгенди. Кысыхасы, эл мюлк техника бла байламлы ишлени бары бла да шагъырай эди. Аны юсюнден документлери игирек хапарлайдыла. Ала кепдюле - торлюно-урлю грамотала, майдалланы удостоверениялары эм д.а.к.

Кёчгюнчюлюкюно жылларында берилген кягытылагъа артыкыда эс буруп кыарайма. Бир гитче кызыл китапчыкыда быллай жазу барды: «Социалист эл мюлке жетишилери ючюн Эфендиланы Хажидулланы жашы Ахия СССР-ни ВДНХ-сыны Баш комитетини онуюна кере кюмюш майдал бла саугъаланганды». Ол 1956 жылда эди. Андан алгъаракыда уа анга Кыургъыз ССР-ни Баш Советини Президиумну Сыйлы грамотасы берилгенди. Аны Москвага ВДНХ-ны кёрмючюне эки кере жибергендиле. Ма алай багъалы кёргендиле Эфенди улун кыургъызлыла. Не ючюн? Жаланда иги ишлегени ючюн.

искусствода ишлеген дагъыда башхалагъа профессор деген атны атау тебе барды. Ишчи адамгъа аллай атагъан тебе болса эди, Эфенди улу жашау, иш сынауу бла академик болур эди. Ма аллай бир кыйыны барды аны «урунууну» илмусунда.

Иги кяйда да игиди. Адам намысны, хурметни да иши бла, адеплиги, менисимеулюгю, халал жюреклиги, башхалагъа да намыс эте билгени бла табды. Ахия битеу аллай ышанладан кыуру туюлюду. Этген иши кёзюне кеп кёрюнгенледен, махтанчакъландан болса эди, аны партианы Совет (Черек) райкомуну бюросуна членге, эл Советте депутатга да айырмаз эдиле.

«Кызыл Малкъар» колхозда ишлеген жылларын аны даражасы бийикде жюрюгенди. Ол кыатышмай тирлик жыйылмагъанды. Кыатышмай дегенибиз, баям, тюз болмаз, колхозну будай эм арпа сарбандларыны асламысын жыл сайын Ахия оруп тургъанды. Терк районда кюншу колхозлагъа болушургъа да кеп кере баргъанды.

Совет Союзну заманында Кыабарты-Малкъардан механизаторлары тынг жерледе тирлик орургъа болушургъа чакыргъан тебе да бар эди. Бир кыауум адам, Эфенди

ЭНЧИ КЪАРАМ

Россей жаланда байыкъландырыр ючюнмюдю?

Михаил ВЕЛЛЕР, жазуучу, философ

Пётр Первый бир кезиуде Россейни кесек-кесек чачылдыргъа, жалынчакъсызлыгындан кыуру кялыргъа, андан кючюлю кыыралны колонияларына айлангырга боллугун ангылап, анга мадар этерге излегенди.

«Кырал - менме»

Ол реформаланы кыстау къолгъа алгъанды, буюккъмагъанды, кыаты онуюла этиуден да артка турмагъанды. Алгъа элтирик кюч болургъа кереклисин да бек иги билгенди. Кыралны экономикасын аягы юсюне сала барлыкъ адамла керек эдиле. Нек дегенде ол заманда Россейни не металлургиясы, не ауур, не жеңил промышленности жокъ эди. Профессионал аскерчиледен да кючюлю кыауум кыуаргъа, жангы кемеле ишлерге, заманнга кере артиллерия, аскер илмуну даражасында полкка кыуаргъа керек болгъанды.

Алайды да, кючюлю экономика мурдор салмай жарарыкъ туюлю эди. Темир эмда жез магъадан чыгарыргъа, кыур эритирге, топла, топ окъла хазырларгъа, станокла ишлетирге, алчы технологияны излерге керек эди. Ишчиле азлыкъ этгендиле (ол себепден Уралда заводлагъа жууукъ элдеде жашагъанлары да келтиргендиле). Транспорт, жашау журтла, отлукъ да жетишмегенди.

Ол себепден Демидовча мюлк иелени тегереклерине кеп торлю ишни кыауумла жыйылгандыла. Жолла ишленгендиле, арбала кыуардырылгандыла, заводлада кирпичле чыгарылгандыла. Демидовча промышленности дунияларын алышхан-

да уа, аланы туудукъларына ишлеп тургъан фабрикала бла заводла, тынгылы жолла, хайырлангырга эмда айнытыргъа болуукъ технологияла кялгъандыла. Дагъыда ала ишлеген уллу журтла, ала таппандырыугъа уллу ахчаларын къоратхан шахарла да.

Демидовла, Рябушкинский-ле, Морозовла... Ала патриотла болгъандыла. Нек? Аланы энчи сейрлерни кыралны сейрлерни да бирге келишгенлери ючюн. Патчах кеси да биринчи патриот болгъанды. Кесин кыралны - Россейни - иесине санагъаны, жашаууну магъанасын аны бла байламлы этгени, аны атын да айтдыргъаны ючюн. Россей - ол кеси эди. Кыралына кере багъа бичгендиле анга да. Кыралны деменили эсе, даражасы уллу жюриой эсе, патчах да кючюлю, аны намысы-сыйы да бийикдеди.

Кёп юзюп кыачаргъа

Энди уа бусагъатдагъы кыйын эмда мудах кезиулуге кёчейик. Бизни олигархларыбыздан сора не кыаллыкъды. Жаланда кыуру жер! Тауусулгъан табийгъат байлыкъларыбыз, тозуарган тайга, нефти бла газы тоналып бошалгъан, агъачы кырылып, тышына ташылгъан тундра.

Соруу: шёндюгю россейли олигархла кимледиле? Жууап: озгъан ёмюрлени кырал онуючулары миллет экономикалары кезиулеринде жашагъан эселе, биз глобализацияны заманында жашайбыз. Дуния саулай да бир рынокчады. Башхача айтханда, Запад Европа бийик технологияны кыуарды, кытайлыла учу ишчи кюч бла жалчытадыла, аралпы кыралла бла Россей а газ, нефть жиберип турсунла. Россей а андан сора да агъач да, сыйлы териле да берсин. Аллай битеулю экономиканы болумларында бизни кырал дуния мюлкю сырьё бла жал-

чытхан кесегине айланганды. Экономика жаны бла ол андан кючюлю, иги айнтыган кыраллагъа жалынчакъды.

Аны кюй, шёндюгю дунияда миллиардерлени не миллетлери, не граждандарлары жокъду. Ала бир курутладала солудула, бир портлада яхтала тутадыла, бир таулада кялала сатып аладыла, дунияны кялайында сойсе, алайында ахча этедиле, кеслерине кыайсейрлерни да бирге келишгенлери ючюн. Патчах кеси да биринчи патриот болгъанды. Кесин кыралны - Россейни - иесине санагъаны, жашаууну магъанасын аны бла байламлы этгени, аны атын да айтдыргъаны ючюн. Россей - ол кеси эди. Кыралына кере багъа бичгендиле анга да. Кыралны деменили эсе, даражасы уллу жюриой эсе, патчах да кючюлю, аны намысы-сыйы да бийикдеди.

Алай а Германия, Франция, Швеция, Бирлешген Штатла айныгъан кыралла болуп, Россей а адамларыны кюлайлы жашауу бла жалчыталмагъан кыйыр жерге саналганлай кялса, россейли финансы-промышленный элитасы вахтаула амал бла ишлегенлерин кюярыкъ туюлюду: компаниялары башчылары орта кюн ингиликке Италиягъа, Франциягъа, дагъыда бир жары, кысыхасы, Москвадан, Россеиден окъуна тышына кетип турлукудула. Да хау, юйюрлери, келир заманлары да андады, алагъа алай тапды.

Уллу ахчалары болгъанлары Ата журтлары жокъду. Алагъа Ата журт - банкда счётларыды. Россей а россейли олигархлагъа байыкъланыууну жериди. Ма аны ючюндю аланы мында юйле сөөрге, ариу, тап шахарла ишлерге унамагъанлары да. Ала ауур, жеңил промышленности аны айнытыргъа да сиймейдиле. Алагъа аны кереги жокъду.

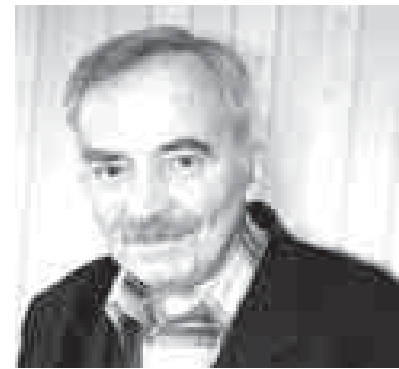
Жыйырманчы ёмюрно башында торлю-торлю сылтаула бла (бек алгъа экономика ючюн) предприниматель кесин, юйюрюнд да жаланда кыралы бла байламлы этгенди. Ол жашагъан журт айтат, ыраhattлы, кырыулу болурун сийгенди. Ол аны ёз юйле, ёсген, окъугъан, ишлеген, жашагъан жери эди да, аны ючюн. Таза суу турганлай а жипиде жашаргъа ким сюеди.

Культура

Фахмулу балетмейстерни атын игилик бла сагъыннгандыла

10 апрельде Яником элени Къудайланы Мухтар атлы маданият ююнде «Балкария» фольклор-этнография кырал тепсеу ансамбль концерт кёзютегенди. Ол белгили балетмейстерни туугъан кюнүне жораланганды.

Къудай улу «КъМР-ни искусстволарны сыйлы кыулулукъчусу», «КъЧР-ни культурасыны сыйлы кыулулукъчусу» деген

ларындан башлап, таулу элге жюрюп, жаш тёлюно тепсерге юйретип турганды. Ызы бла уа аладан «Балкарияны» биринчи кыауумун кыурайды. Андан сора да, «Асса» сабий тепсеу ансамбль Кыабарты-Малкъарда угъай, Тюрке да белгили болурча ол этгенди. Тырыуаууну маданият ююню «Салам» деген юлгюлю тепсеу ансамблине да уллу кыйын салганды.

Мухтар халкыны чынтты озгъан ёмюрно 60-чы жыл-

алышханлыкъгъа, ол бизни жюреклерибизде, тарыхыбызда не заманда да жашап турлукуду. Кеп макъамларыбыз, тепсеулерибиз аны хайыры бла сакълангандыла. Бютюнда Къудай улу туугъан элинде, Яникомда жашагъанла аны ишин бардырып турургъа борчлудула. Ол кыйгъан хазаны тинтип турсакъ да, теренлигин толу ангылагъан кыйынды. Халкыбызны атын сау дуниягъа игилик бла айтдыргъан уллу инсан, - дегенди Курданланы Узейир ингири чегинде.

Сагъынылгъан ансамблин тепсеуочюлерни айтхылыкъ устазларына жоралаган концертлери, жылы сёзлери хар кимни да жюрегине жетгени баям эди. Ала жыйылгъанлары жарык халкъ тепсеуле бла кыуандыргандыла. Бютюнда солистлери Жанатайлары Иренаны бла Шауаланы Рамазананы аякъ бюгюлерни. Залны толтурган кыуаручула уа хар энчи номерге кызыу кыарсла бла туюгендиле.

Ахырында КъМР-ни Жазыу-чуларыны союзуну правленини башчысы Беппайланы Муталип, Огъары Малкъарны 1-чи номерли школуну директору Кыарчаланы Халимат да белгили балетмейстерни юсюнден кеп огурлу сёзле айтхандыла. Дагъыда Мария Котларова быйыл Къудайланы Мухтарны этген ишлери бла байламлы китап басмаланырыгын билдиргенди. Тукъумну атындан а Къудайланы Магомет сёлешип, ингири кыуарганлагъа ыспас этгенди.

ТЕМУККУЛАНЫ Амина.

Бетховенни макъамлары эшитилгендиле

Бу кюнледе Нальчикде Кыабарты-Малкъарны Кырал филармониясыны симфония оркестри баш дирижёр, Россейни халкъ артисти Борис Темиркановну башчылыкънда айтхылыкъ немисли композитор, белгили симфониячы Людвиг Ван Бетховенни макъамларын сокъганды.

Бетховен кесини чыгармачылыгында, башхалача, анга дери композиторлары сынамаларына юйренгенди. Кристоф Глюкун, Моцартны, Кевинни опера увертюралары аны эсин бу жанрга бурдургъандыла. Аланы увертюраларыны кёбюсю операга неда балетге ал «сёз» болгъандыла, кыуруучуну концертни музыка-театр кесегине хазырлагъандыла.

Бетховен а, чынтты симфонистча, анга энчи жанргъа чыгарганды, театр-драма чыгарманы ниет-философия магъанасын саулай да аны болушлукъу бла бергенди. Андан сора увертюра оркестр музыканы жанрына саналып кялганды. Алай бла ол бир сагъатлыкъ симфония пьеса-

ны башламчысы болгъанды. Ол салган ыз бла арда, Менделсон бла Глинкадан башлап, кеп фахмулу композиторла баргъандыла.

Биринчи увертюрасын ол «Творение Прометея» деген балетге жазганды. Аны чеклеринде дагъыда «Эдмонд» эм «Кориолан» деген чыгармала да жаратылгандыла. Балет а биринчи Венада ойналганды, анга оналты тепсеу номер да киргендиле.

Жарсыугъа, аны хореография эм музыка материаллары тас болуп, увертюра кеси кялгъанды. Аны биринчи ноталары окъуна театр чыгармагъа тийишли жарыкълыкълары, жигитлик ниетлери бла сейрледиле. Ала жеңилдикле, жашаууну кыууанчыларына, насыплы такъыйкъларына тошюндюредиле.

Симфония оркестр музыканы эм кыйын, жууаплы да жанры эм аны ючюн болур, Бетховен отуз жылына дери симфония кырагъанды, театр-драма чыгарманы ниет-философия магъанасын саулай да аны болушлукъу бла бергенди. Андан сора увертюра оркестр музыканы жанрына саналып кялганды. Алай бла ол бир сагъатлыкъ симфония пьеса-

алыкыа иги таукел туюлюду. Алай ардан-артка музыкасы авторну энчи хатын ачыккълайды.

Чыгармаларыны асламысында жигитлик-эпика тема туюбди. Бетховен биринчи болуп симфонияларында эркинлик, насыбы, сиймеклиги ючюн кюрешген адамны сыфатын ачыккълайды. Ол кюреш бла бирге алада жазны, жангырыуну, жашлыкъланы бла жеңиллики, кыууанчы шартлары эслендиле. Ала эм уллу кюч 7-чи «Ля мажор» атлы симфонияда аладыла. Ары дери суратланган мудахлыкъ мында кёрюнмейди. Алай бла композитор кыуаручуну учундурургъа, кёлюн кётюрюрге кюрешеди.

Ол къадар сезимни, авторну жюрек излемлерин, муратларын ачыккълагъан музыканы оркестр аламан ариу сокъганды. Инструментлени бирде мудах, бирде уа терк, таукел макъамлары, дауурбасны сейр эшитилгени композитор жашагъан узакъ ёмюрге элтгендиле, аны жигитликке, ётюрюкюге итиндирген ниетлерине тошюндюргендиле.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

АКЦИЯ

Пассажиры ауур халдан зарансыз кытулурча

Статистика ачыккълагъаннга кёре, кезиунде болушлукъ этилсе, аварияда ёлген хар кючюню адамны жашаууну сакъларгъа болуукъ эди. Аны юсюнден машина жюрюторге эркинлик алырча экзаменде да танг кесек соруула да бардыла. Болсада шофёрлары кыйсыны да ол жаны бла билемлери, сынаулары да бек азды.

Кыабарты-Малкъарда МЧС-ни баш управлениясыны пресс-службасындан билдиргенлериче, кеп болмай мында биринчи медицина болушлукъ берирге юйретген курсла башлангандыла. Инструкторлагъа теория эм практика жаны бла да билемни Россейни Саулуукъ сакълау министрствосуну НИИ-сини организация бла информатизация жаны бла келечиси, медицина имуланы кандидаты Геннадий Неудахин берликти.

Акцияны «Машук» жаш тёлю форумда грант кытхан коммерциялы болмагъан «Кабардино-Балкария. Мир и мы» организацияны, Шимал Кавказда эм республикада да МЧС-ни бөлумлери болушлукъу бла бардырылады. Курс-

ланы бошагъан онеки адам «Къоркыуусуз Кавказ» деген форумда жамауат инструкторла болгъанларына шагъатлыкъ этген кыагытла алыкълдыла. -Биринчи сертификатла берилген кыауум бирсилени юйретиуге да себеплик этерикди. Алай бла асламысында курсланы бардырырча физкультурдан устазланы чакыргъанбыз, - дейди ве-

домствону келечиси. Быйыл сертификаты кыолунда болгъан инструктор спортчулагъа, школчулагъа эм студентлеге 12-15 юйретиу дерс бардырылукъды. Аны хайырындан жылны ахырына биринчи болушлукъ берюнуо эм магъаналы амалларына 1200 адамны юйретиуге умут барды.

Бизни корр.

«Аргументы и Факты» газет.

